

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. július 11.
(OR. en)

11135/1/23
REV 1

ECOFIN 661
UEM 195
SOC 487
EMPL 338
COMPET 682
ENV 761
EDUC 274
RECH 306
ENER 397
JAI 907
GENDER 138
ANTIDISCRIM 132
JEUN 176
SAN 413

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Előző dok. sz.:	11135/23
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 606 final
Tárgy:	A TANÁCS AJÁNLÁSA Észtország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2023. évi stabilitási programját

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2023) 606 final bizottsági javaslaton alapuló, a Tanács és az Európai Tanács által megtárgyalt fenti tanácsi ajánlástervezetet.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Észtország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2023. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre² és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet³, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Észtországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az Észtország 2023. évi költségvetés-tervezési javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁴ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

⁴ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előrettekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslataiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.

- (9) Észtország 2021. június 18-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 29-én elfogadta Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁶. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Észtország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza. Észtország 2023. március 9-én az (EU) 2021/241 rendelet 21c. cikkével összhangban benyújtotta a REPowerEU-fejezettel kiegészített, felülvizsgált nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. A felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési terv figyelembe veszi az említett rendelet 18. cikkének (2) bekezdése szerint aktualizált maximális pénzügyi hozzájárulást is, és az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikke (1) bekezdésének megfelelően a Bizottsághoz intézett, a 2021. november 3-i tanácsi végrehajtási határozat módosítása iránti, indokolással ellátott kérelmet is tartalmaz, tekintettel arra, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv objektív körülmények miatt részben már nem megvalósítható. A Bizottság 2023. május 12-én elfogadta az Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló tanácsi végrehajtási határozatra irányuló javaslatát. A Tanács 2023. június 16-án elfogadta az Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. október 29-i tanácsi végrehajtási határozat módosításáról szóló végrehajtási határozatát⁷.

⁶ ST 12532/2021 INIT; ST 12532/2021 ADD 1; ST 12532/2021 ADD 1 COR 1; ST 12532/2021 ADD 1 COR 1 REV 1.

⁷ ST 9367/2023 INIT; ST 9367/2023 ADD 1; ST 9367/2023 ADD 1 REV 1.

- (10) Észtország 2023. május 11-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. április 28-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette az Észtországra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelte az Észtország által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Észtország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosította a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelte az Észtország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.
- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Észtország vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Észtországban nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. Az utóbbi időben fokozódtak mindenekelőtt a versenyképességgel és a lakásárak alakulásával kapcsolatos sérülékenységek, de úgy tűnik, hogy ezek jelenleg összességében mérsékeltek. A bérek és különösen az árak 2022-ben erőteljesen emelkedtek, de a versenyképesség romlása korlátozottnak tűnik, és csak csekély hiány mutatkozott a folyó fizetési mérlegben, amely az előrejelzések szerint 2023-ban és 2024-ben egyensúlyközeli pozícióba kerül. Mindazonáltal az infláció és a bérekre nehezedő nyomás, ha tartósan fennáll, veszélyeztetheti Észtország versenyképességét, különösen amiatt, hogy a maginfláció jóval meghaladja az euroövezeti átlagot. A Covid19-világjárvány óta erőteljesen emelkednek a lakásárak, de nem mutatkoznak erős jelek a túlértékeltségre vonatkozóan. A kamatlábak emelkedése és a gazdaság közelmúltbeli recessziója miatt a lakásárak növekedése valószínűleg mérséklődni fog. Emellett a háztartások adósságállománya és hitelfelvétele viszonylag mérsékelt, a pénzügyi szektor pedig stabil. A szakpolitikai környezet összességében kedvező, bár további erőfeszítéseket lehetne tenni az azonosított sérülékenyégekből eredő kockázatok kezelésére. Ezzel összefüggésben fontos lenne folytatni és szükség esetén megerősíteni az anticiklikus költségvetési és makroprudenciális politikákat. A versenynek a belföldi piacon való ösztönzése segíthetne megbirkózni az árnyomással.

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Észtország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 2,4 %-ról 2022-ben 0,9 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 17,6 %-ról 2022 végére 18,4 %-ra emelkedett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Az említett jelentés megvizsgálta Észtország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány a tervek szerint 2023-ban meg fogja haladni a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Észtországnak ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetés-terv-javaslatának elkészítése során.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételecsökkentő intézkedések közé tartozott a mezőgazdasági üzemanyagok jövedéki adójának csökkentése; míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a mediánjövedelemnél alacsonyabb jövedelemmel rendelkező háztartások energiaszámláinak részleges kompenzálása, a háztartások és a vállalkozások esetében a villamos energia és a gáz hálózati díjainak csökkentése, a háztartásokra vonatkozó villamosenergia- és gázárplafonok, valamint a nyugdíjasok és a gyermekes családok számára biztosított egyszeri, 50 EUR összegű szociális transzfer. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,8 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,6 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-váltsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,3 %-ról 2022-ben a GDP 0 %-ára csökkent.

- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta⁸, hogy Észtország 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.
- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁹ 2022-ben restriktív volt, és a GDP 1,3 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Észtország – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozott beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,4 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,6 %-át). Az eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022. évi csökkenése az építőipari árak gyors és előre nem látható emelkedésének tudható be. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,6 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal¹⁰ számára. Észtország tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a 2021. június 18-i tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,8 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Észtország tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁸ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Észtország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 23. o.).

⁹ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrécionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

¹⁰ A beruházások visszaesése annak a következménye, hogy egyes projektek megvalósítása késett, mivel az ukrajnai háború nyomán az ellátási láncban kialakult zavarok miatt meredeken emelkedtek az építési költségek. Ugyanakkor az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak, ami a gáz- és üzemanyag-tartalékok beszerzésére vezethető vissza.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2023-as év tekintetében óvatos, az azt követő időszak tekintetében pedig összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,5 %-kal csökken, 2024-ben pedig 3,0 %-kal nő.
- Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban kisebb mértékű, 0,1 %-os reál-GDP-csökkenést, 2024-ben pedig hasonló, 3,0 %-os növekedést vetít előre. 2023 vonatkozásában az eltérés elsősorban annak tudható be, hogy a Bizottság várakozásai szerint a magánfogyasztás kedvezőbben alakul, továbbá az infláció (a harmonizált fogyasztói árindex alapján mért HICP-infláció) némileg alacsonyabb, a béremelkedés pedig magasabb lesz.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4,3 %-ára fog növekedni. A hiány 2023-ra várt növekedése főként diszkrecionális intézkedésekkel – köztük a családi ellátásokra, a nyugdíjakra, a védelemre és az oktatásra fordított többletkiadásokkal, valamint az adósávok jövedelemadó-csökkentést célzó kiigazításával –, továbbá a helyi önkormányzatok kiadásainak feltételezett növekedésével magyarázható. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 18,4 %-ról 2023 végére várhatóan 20,2 %-ra emelkedik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 3,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb, mint a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiány, főként a nominális GDP-re vonatkozó magasabb előrejelzésből, valamint az adóalapok, továbbá az adóbevételek és a nem adójellegű bevételek magasabb becslést növekedéséből eredő nevezőhatás miatt.

- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések, mindenekelőtt a háztartások fűtési, villamosenergia- és gázzámláinak részleges megtérítése. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,3 %-ának felel meg¹¹. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának¹² való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő 2022-höz képest.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Észtország 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal¹³, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Észtországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Észtországnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.

¹¹ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

¹² A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Észtország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 44. o.).

¹³ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Észtország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 13,3 %-ra tehető.

(21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-0,8\%$ -a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal restriktív volt (a GDP $+1,3\%$ -a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP $1,2\%$ -ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP $0,1\%$ -ával csökkent. Magában foglalja továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségei nőnek (a GDP $0,1\%$ -ával). Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartások és vállalatok, valamint az Ukrajnából menekülők részére nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedése elsősorban a szociális kiadásokra, az állami szféra béreire, valamint az oktatási és védelmi kiadásokra vezethető vissza. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP $1,8\%$ -át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint $0,3$ százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Ezért Észtország addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, bár az előrejelzések szerint nem tartja fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét¹⁴. Észtország a zöld és digitális átállást, valamint az energiabiztonságot célzó közberuházásokat tervez, amelyek például a lakások energiahatékonyságának javítására, a villamosenergia-átviteli hálózatok zöldenergia-termelés növelését lehetővé tevő megerősítésére, a széles sávú internet-hozzáférésre, a digitális szolgáltatásokra, valamint a zöld átálláshoz szükséges készségekhez kapcsolódó továbbképzési és átképzési modulokra irányulnak.

¹⁴ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan $0,3$ százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak, tükrözve a jelentős gáztartalékok beszerzéséből eredő 2022. évi bázishatást.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan kismértékben, a GDP 4,2 %-ára csökken. A hiány 2024-re várt csökkenése főként a kiadások GDP-arányos csökkenését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 23,6 %-ra nő. Ahogyan azonban a programban is szerepel, ezek az előrejelzések még nem tartalmazzák a 2023. április 17-én hivatalba lépett új kormány által tervezett költségvetési konszolidációs intézkedéseket, mivel még nem készültek el a vonatkozó jogi aktusok. Az új kormány a hozzáadottérték-adó, a környezetvédelmi adók, valamint az alkoholra és a dohányra kivetett jövedéki adók emelését, továbbá gépjárműadó bevezetését tervezi. A kiadási oldalt illetően a kormány tervei között szerepel egyes, gyermekek után járó ellátások csökkentése. A 2023. évi stabilitási program becslése szerint ezek az intézkedések 2024-ben összességében a GDP 1,3 %-ának megfelelő mértékben fogják javítani a költségvetési egyenleget. Az előrejelzés zárónapján kellően részletesen ismert szakpolitikai intézkedések alapján (vagyis az új kormány által tervezett költségvetési konszolidációs intézkedéseket figyelmen kívül hagyva) a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 2,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, ami elsősorban annak tudható be, hogy 2023-ra a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében alacsonyabb hiányalappal számol, 2024-re pedig kedvezőbb GDP- és adóbevétel-kilátásokat valószínűsít. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonlóképpen alacsonyabb, 21,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.

- (24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul¹⁵. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások¹⁶ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg a 4,9 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni a maginfláció csökkentéséhez – amely jelenleg jóval meghaladja az euroövezeti átlagot, és amely versenyképességi veszteségekhez vezethet, ha tartós. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 0,3 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevésbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint azonban a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne 2024-ben visszafogni a nettó elsődleges kiadások növekedését.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 4,5 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányos mértéke 2024-ben várhatóan 5,3 % marad, ami megfelel a 2018–2023-as időszakra számított, szintén 5,3 %-os átlagnak. Ami a finanszírozási forrásokat illeti, az előrejelzések szerint a nemzeti finanszírozású beruházások szintje visszaesik, míg az Unió által – nevezetesen az eszközből – finanszírozott beruházások szintje nő.

¹⁵ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

¹⁶ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkidadásokat és a konjunkturális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2027-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2025-ben a GDP 4,0 %-a, 2026-ban 4,5 %-a, 2027-re pedig 4,2 %-a lesz. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában nem csökken újra a GDP 3 %-a alá. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 23,6 %-ról 2027 végére várhatóan 33 %-ra nő. A fent említetteknek megfelelően azonban ezek az előrejelzések még nem veszik figyelembe az új kormány tervezett költségvetési konszolidációs intézkedéseit.
- (28) Észtország 2023. március 9-én benyújtotta a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. A Bizottság 2023. május 12-én benyújtotta a pozitív értékelésre irányuló javaslatát, amelyet a Tanácsnak jóvá kell hagynia. A magas infláció és az ellátási láncokban az ukrajnai háború által okozott zavarok miatt néhány beruházást elhalasztottak vagy nem valósítanak meg, ami az eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv felülvizsgálatához vezetett. Észtország az első olyan tagállam, amely REPowerEU-fejezetet tartalmazó felülvizsgált tervet készített, és annak a Tanács általi jóváhagyását követően azonnal be kívánja nyújtani az első és a második kifizetési kérelmet.
- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő új REPowerEU-fejezet lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Észtország stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

- (30) A Bizottság 2022-ben Észtország valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Észtországban.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Észtország további kihívásokkal szembesül a szociális biztonsági háló megfelelése kapcsán, különösen a munkanélküliek és az idősek esetében, valamint a tartós ápolás-gondozással és az egészségügyi ellátással, az energiával és a zöld átállással összefüggésben.
- (32) A szociális biztonsági háló megfelelése javult, de a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata továbbra is magas egyes csoportok, különösen az idősek (2021-ben Észtországban 41,6 %, szemben az uniós 19,5 %-kal) és a fogyatékossgal élő személyek körében (2021-ben Észtországban 40,4 %, szemben az uniós 28,9 %-kal). Az idősebbek (65 év feletti) a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés jelentős kockázatának vannak kitéve, elsősorban az átlagnyugdíj alacsony szintje miatt. Emellett továbbra is fennáll a nemek közötti különbség a szegénység terén (az idősebb nők szegénységi rátája 47,9 %, ami csaknem 21 százalékponttal magasabb, mint a férfiak esetében). A munkanélküli ellátás szigorú jogosultsági kritériumai, különösen a munkanélküliséget megelőző foglalkoztatásra és jövedelemre vonatkozó magas küszöbértékek miatt a munkanélküliek továbbra is ki vannak téve az elszegényedés kockázatának. Azok, akik rövid időszakokra vállalnak munkát, illetve akik atipikus foglalkoztatási formákban dolgoznak, nem jogosultak munkanélküli ellátásra, amennyiben elvesztik állásukat. 2022-ben az újonnan nyilvántartásba vett munkanélkülieknek csupán 29 %-a részesült munkanélküliségi biztosítás keretében nyújtott ellátásban, és 39 %-uk kapta meg a rögzített munkanélküli ellátást. A munkanélküli ellátás körének kiterjesztése és a munkanélküli ellátásra való jogosultság minimumkritériumainak enyhítése – különösen a rövid időszakokban, illetve az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozók esetében –, valamint a nyugdíjak megfeleléségének javítása hozzájárulhat a szociális védelem megerősítéséhez.

(33) Észtország lépéseket tett a tartós ápolás-gondozás hozzáférhetőségének és megfizethetőségének javítása érdekében, de továbbra is vannak kihívások. Az egészségügyi ellátásra és a tartós ápolás-gondozásra fordított közkiadások az uniós átlaghoz képest alacsonyak, ami akadályozza az egészségügyi ellátáshoz és a tartós ápolás-gondozáshoz való, időben történő és egyenlő hozzáférést. A tartós ápolás-gondozásra szoruló 65 éves és annál idősebb népesség jelentős hányada nem jut hozzá gondozási vagy háztartási segítséghez. Az otthoni ápolási-gondozási szolgáltatások iránti igény az egyik legmagasabb az Unióban. Emellett, miközben Észtország népessége előregedőben van, és a várható élettartam az egyik legalacsonyabb az Unióban, az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen igények aránya magas, bár az előző évekhez képest csökkent (2020-ban 13 %, 2021-ben pedig 8,1 %, szemben a 2 %-os uniós átlaggal). Ez a magas arány mindenekelőtt a várólistákhoz, valamint az egészségügyi dolgozók hiányához és egyenlőtlen területi eloszlásához kapcsolódik. Noha az igénybe vevők általi közvetlen fizetések mértéke némileg csökkent mind az egészségügy, mind a tartós ápolás-gondozás terén, az még mindig magas és messze meghaladja az uniós átlagot. Az egészségügyi ellátás és a tartós ápolás-gondozás fenntartható finanszírozásának biztosítása segíthet az e területeken jelentkező kihívások kezelésében.

(34) Az Ukrajna elleni orosz inváziót követően Észtországnak sikerült leállítania az Oroszországból származó gázimportot annak köszönhetően, hogy az energiabehozatalt immár a litvániai Klaipėda cseppfolyósított földgáz-terminálján és a finnországi Inkoo-ban található LNG-terminálon keresztül bonyolítja le. Észtország földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – a 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 36 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Észtországot, hogy az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelet¹⁷ alapján folytassa a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Noha Észtországban történnek előrelépések a megújuló energia bevezetése terén, az olajpala által az ország energiaszerkezetében képviselt arány továbbra is jelentős. A megújuló energiának a teljes bruttó végsőenergia-fogyasztáson belüli részaránya a 2020. évi 30,1 %-ról 2021-ben 37,6 %-ra nőtt. Az olajpala részaránya 2021-ben az energiaszerkezet 58 %-át tette ki, ami 5 százalékponttal kevesebb, mint 2018-ban, 2020-hoz képest azonban 2 százalékpontos növekedést jelent. A közelmúltban felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési terv REPowerEU-fejezetében Észtország kötelezettséget vállalt az engedélyezés megreformálására és a helyi engedélyező hatóságok kapacitásépítésének javítására. E reformoknak köszönhetően várhatóan tovább növelhető a megújulóenergia-felhasználás. Az előrelépést változatlanul gátolja, hogy a hálózati kapacitás nem elegendő nagyobb mennyiségű megújuló energia felvételéhez. Emellett Észtországnak további erőfeszítéseket kell tennie annak érdekében, hogy villamosenergia-hálózatát szinkronizálja a többi uniós tagállam hálózatával annak érdekében, hogy fokozatosan megszüntesse a BREL (Belarusz, Oroszország, Észtország, Litvánia és Lettország) villamosenergia-hálózattól való függőségét. Folyamatos előrelépés történik, de az átmenetet még be kell fejezni. E célból szükség van a Lettországgal és Litvániával folytatott együttműködésre. Az energiahatékonyság kulcsfontosságú Észtország zöld átállásához. A gazdaság – többek között az épületállomány – energiahatékonyságának fokozásához ambiciózusabb energiahatékonysági célokat kell kitűzni, továbbá a támogatási intézkedések jobb targetálása révén növelni kell a kisebb települések korszerűsítési kapacitását. Noha Észtország – a 2021–2035-ös időszakra vonatkozó közlekedési és mobilitási fejlesztési terv elfogadása révén – kiemelten kezeli a közlekedési ágazat fenntarthatóságának javítását, további, megfelelőbb intézkedésekkel fel kell gyorsítania a tisztább közlekedési ágazat felé való elmozdulást.

¹⁷ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

Bár Észtország végrehajtott a vasúti hálózat villamosítására irányuló beruházásokat, azok megvalósításáról még nem készült értékelés. A fenntartható közlekedésre való átállást a magángépjárművekre is ki kell terjeszteni, ösztönözve a kibocsátásmentes és az alacsony kibocsátású járművek szélesebb körű használatát. A vonatkozó ösztönzők, például a környezetvédelmi adók – ezen belül különösen egy kibocsátásalapú éves közúthasználati adó –, segíthetik a kevésbé szennyező közlekedési módokra való átállás felgyorsítását.

- (35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Észtországban 68 olyan foglalkozást – többek között a hulladékválogatókat, az építésztechnikusokat és az építőmérnököket – illetően számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. A jelentések szerint a munkaerőhiány volt az egyik olyan tényező, amely korlátozta a termelést az iparban és az építőiparban.
- (36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét¹⁸ az 1. ajánlás tükrözi.

¹⁸ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

(37) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Észtország esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Észtország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,9 %-ra¹⁹ korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

2. Folytassa a REPowerEU-fejezettel kiegészített helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Erősítse meg a szociális védelmet azáltal, hogy többek között az időskori szegénység kezelése érdekében kiterjeszti a munkanélküli ellátás körét, mindenekelőtt a rövid időszakokban, illetve az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozókra. Javítsa az egészségügyi ellátás, valamint a tartós ápolás-gondozás hozzáférhetőségét és megfizethetőségét, különösen a szolgáltatások fenntartható finanszírozásának biztosítása révén.

¹⁹ Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,3 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekzdésben ismertettek szerint.

4. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjedését, többek között a belföldi villamosenergia-hálózat kapacitásának megerősítése révén. Biztosítsa a megfelelő villamosenergia-összeköttetési kapacitást az ellátásbiztonság növelése és az uniós villamosenergia-hálózattal való szinkronizálás folytatása érdekében. Új finanszírozási és támogatási intézkedések révén javítsa az energiahatékonyságot a hosszú távú korszerűsítési stratégia céljainak elérése érdekében. Folytassa a fenntartható közlekedés részarányának növelésére irányuló munkát a vasúthálózat villamosítása és olyan adók bevezetése révén, amelyek a járműállomány fokozatos megújítása keretében ösztönzik a kibocsátásmentes vagy alacsony kibocsátású járművek térnyerését. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben,

*a Tanács részéről
az elnök*